
Kronika adwokatury : Uchwała Krajowego Zjazdu Adwokatury w Poznaniu, podjęta 26 listopada 1995 roku

Palestra 40/1-2(457-458), 232-239

1996

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

■ Uchwała Krajowego Zjazdu Adwokatury w Poznaniu, podjęta 26 listopada 1995 roku

1.

1. Adwokatura jest zawodem prawniczym o szczególnej pozycji i szczególnych właściwościach. Tym, co ją wyróżnia, co składa się na jej tradycje i teraźniejszość jest:

- jej rola społeczna w systemie organów ochrony prawnej czyniąca adwokaturę grupą zawodową kształtującą obraz praworządnego państwa prawa w stopniu nieproporcjonalnie większym od liczby jej członków; jest nią dalej
- samorządna forma organizacyjna i sposób wykonywania zawodu, a nadto, co równie ważne, a co w obecnych szybko zmieniających się warunkach społecznych i gospodarczych oraz w obliczu przygotowywanych zmian legislacyjnych wysuwa się na pierwszy plan, to
- zasady etyki zawodowej i godności zawodu.

System norm opracowanych i przyjętych przez samą adwokaturę po części tylko w interesie własnym, a przede wszystkim w interesie publicznym, w interesie prawa, którym się przy wykonywaniu zawodu posługujemy i któremu służymy, nakłada na adwokatów obowiązki daleko wykraczające poza wymagania wynikające z powszechnie obowiązujących norm prawnych.

Krajowy Zjazd Adwokatury dostrzega i traktuje z powagą niebezpieczeństwo erozji reguł deontologicznych, wynikające ze zmienionych i ciągle zmieniających się warunków społecznych i gospodarczych oraz z tym związanej rosnącej a zaostrzającej się konkurencji w zakresie pomocy prawnej ze strony tych podmiotów, które podobnych samoo ograniczeń co do sposobu wykonywania zawodu nie znają, zaś obowiązujące i bronione przez adwokaturę etyczne „reguły gry” uważają za anachronizm.

Krajowy Zjazd Adwokatury wyraża przekonanie, że zasady etyki i godności zawodu muszą pozostać w mocy także w przyszłości, również wówczas, gdy liczba adwokatów poważnie się zwiększy, a działalność członków naszej korporacji w warunkach gospodarki

rynkowej objemie dziedziny i przybierze formy dotychczas nie znane w praktyce wykonywania zawodu w naszym kraju.

2. Krajowy Zjazd Adwokatury, doceniając walor adwokackiej deontologii zobowiązuje Naczelną Radę Adwokacką do bardziej precyzyjnego określenia zasad etyki i godności zawodu w odniesieniu do zagadnień o szczególnym i rosnącym znaczeniu, a dotyczących:

- a) zakresu informacji o działalności adwokackiej,
- b) wypowiedzania się w środkach masowego przekazu w związku z prowadzonymi sprawami,
- c) łączenia wykonywania zawodu adwokata z innymi funkcjami, zwłaszcza z funkcjami zarządzająco-nadzorczymi w strukturach gospodarczych,
- d) zachowań związanych z kontaktami adwokata jako obrońcy z osobami pozbawionymi wolności,
- e) dopuszczalności działalności w zakresie powiernictwa.

3. Krajowy Zjazd Adwokatury zobowiązuje Naczelną Radę Adwokacką do wprowadzenia do *Zbioru zasad etyki* zapisu o następującej treści: *Zawinione niepłacenie składek korporacyjnych jest naruszeniem zasad etyki adwokackiej.*

2.

1. Samorządowa forma organizacyjna adwokatury oraz szczególne wymagania wynikające z zasad etyki i godności zawodu prowadzą do wniosku, że podstawową drogą do zawodu adwokata powinna być aplikacja zakończona egzaminem, którego zakres i kryteria ocen będą odpowiednie do oczekiwań społeczeństwa oraz wysokich wymagań profesjonalnych i etycznych, o jakich wspomniano w ust. 1-szym. Zaspokojenie zapotrzebowania na pomoc prawną czyni zatem koniecznym zwiększenie liczby aplikantów adwokackich zwłaszcza wszędzie tam, gdzie już istniejące i przewidywane zapotrzebowanie na pomoc prawną będzie tego wymagało.

2. Krajowy Zjazd Adwokatury zaleca Naczelnej Radzie Adwokackiej, aby przy opracowywaniu regulaminu aplikacji adwokackiej lub nowelizacji aktualnie obowiązującego, wykorzystane zostały wszystkie możliwości ograniczenia finansowego ciężaru kosztów zatrudnienia i szkolenia aplikantów przez rozszerzenie już istniejących oraz wprowadzenie nowych rozwiązań organizacyjnych w tym zakresie.

3. Krajowy Zjazd Adwokatury podzielając stanowisko Naczelnej Rady Adwokackiej, znajdujące wyraz w treści obowiązującego regulaminu szkolenia aplikantów wyraża pogląd, iż określona w nim minimalna liczba aplikantów w proporcji do liczby adwokatów w danej izbie nie powinna mieć charakteru bezwzględnie obowiązującego; w wyjątkowych przypad-

kach uzasadnionych szczególnymi okolicznościami, Naczelna Rada Adwokacka, na wniosek zainteresowanej Okręgowej Rady Adwokackiej, powinna mieć możliwość zmiany określonej w regulaminie liczby aplikantów adwokackich; zmiana taka powinna być czasowo ograniczona.

3.

1. Krajowy Zjazd Adwokatury przyjmując do wiadomości informacje o stanie prac legislacyjnych w zakresie Prawa o adwokaturze i ustawy o radcach prawnych oraz w odniesieniu do innych ustaw, w których zmiany te muszą być uwzględnione, wyraża zadowolenie, iż projektowane nowelizacje przygotowane zostały w wyniku porozumienia obu samorządowych organizacji.

2. Zjazd przyjmuje z satysfakcją wypowiedź Prezesa Krajowej Rady Radców Prawnych, z której wynika wola utrzymania odrębności obu zawodów prawniczych, ich organizacji samorządowych oraz ustalonego porozumieniem obu samorządów ustawowego określenia zakresów działania adwokatów i radców prawnych. Mając na uwadze wyrażone wobec Zjazdu stanowisko, Krajowy Zjazd Adwokatury odstępuje od wyrażenia swej negatywnej oceny tych propozycji nowelizacyjnych, które odbiegają od ustaleń objętych porozumieniem obu samorządów. Jednocześnie jednak Krajowy Zjazd Adwokatury ocenia krytycznie projektowaną zmianę art. 87 k.p.c. zmierzającą do wydatnego rozszerzenia możliwości reprezentowania stron przez osoby nie będące adwokatami, o ile zmiana taka miałaby zostać wprowadzona przed znowelizowaniem wspomnianych w pkt. 3.1. ustaw i niezależnie od treści i kierunku tej nowelizacji.

3. Przygotowywana nowelizacja art. 58 Prawa o adwokaturze znosząc uprawnienie Naczelnej Rady Adwokackiej do ustalania planu rozmieszczenia zespołów adwokackich, kancelarii adwokackich i aplikantów adwokackich usunie tym samym istniejące obecnie administracyjne lub paraadministracyjne limity liczbowe członków korporacji adwokackiej. Adwokatura stanie się przez to zawodem „wolnym” nie tylko ze względu na formę jego wykonywania, ale i dostępność. Nie oznacza to jednak, że Okręgowe Rady Adwokackie dokonując wpisów na listę adwokatów i aplikantów adwokackich mają ograniczać się do funkcji czysto rejestracyjnej. Zachowana bowiem zostanie merytoryczna ocena kwalifikacji kandydatów w zakresie przez ustawę określonym. Okręgowe Rady Adwokackie powinny mieć prawnie zapewnioną możliwość wystąpienia do Ministra Sprawiedliwości, by ten korzystając z uprawnienia przewidzianego w proponowanym art. 69 ust. 4 Prawa o adwokaturze wstrzymał wpisy na listę adwokatów w danej izbie, kierując się umotywowanym wnioskiem okręgowej rady.

4.

1. Projektowane zmiany legislacyjne czyniąc zawód adwokata „wolnym” w pełniejszym niż dotychczas znaczeniu, zniosą również normatywne regulacje dotyczące wynagrodzeń adwokatów. Doświadczenia innych krajów potwierdzają obawy samorządu adwokackiego o powstaniu w takiej sytuacji niebezpieczeństwa „negatywnej konkurencji” wyrażającej się w obniżaniu ustalanych wynagrodzeń do poziomu prowadzącego do pauperyzacji zawodu i naruszenia zasad jego godności. Krajowy Zjazd Adwokatury wyraża przekonanie, iż Naczelna Rada Adwokacka działając w granicach kompetencji określonych w projektowanym art. 16 ust. 3 Prawa o adwokaturze będzie miała te możliwości na uwadze.

2. Zmiana zasad odpłatności za pomoc prawną wiąże się z obowiązkami podatkowymi adwokatów. Krajowy Zjazd Adwokatury zaleca Naczelnej Radzie Adwokackiej podjęcie wszelkich starań i wysiłków dla uzyskania możliwości korzystniejszych od obecnie obowiązujących form opodatkowania adwokatów.

3. Projektowane uchylenie art. 24 ustawy o działalności gospodarczej oznaczać będzie ustanie legalności działań tych wszystkich form usług prawniczych, które nie będą objęte ustawą o adwokaturze lub ustawą o radcach prawnych. Krajowy Zjazd Adwokatury ocenia jako trafne i wyważone uregulowanie statusu prawnego i zasad działania zagranicznych kancelarii prawnych w Polsce, wynikające z projektowanej nowelizacji obu ustaw, jak również ze szczególnego określenia przesłanek wpisu na listę adwokatów obywateli należących do Wspólnoty Europejskiej, przyjętego w projekcie nowelizacji art. 66 ust. 2 ustawy Prawo o adwokaturze, zwracając jednak uwagę, że przyjęte rozwiązanie powinno mieć zastosowanie zgodnie z przyjętymi zasadami międzynarodowymi, z zastrzeżeniem wzajemności.

5.

1. Adwokatura jest istotnym i szczególnym czynnikiem w systemie praworządnego państwa prawa, ale mimo wszystko nie najważniejszym. Nie ma i nie może być praworządnego państwa bez dobrego, sprawnego i powszechnie dostępnego sądownictwa, opartego na oczywistych w demokratycznym ustroju wartościach, takich jak niezawisłość sędziów i ich podległość wyłącznie ustawom. Obecny „stan zapaści” sądownictwa budzi głębokie zaniepokojenie. Nie jest on rezultatem jakichkolwiek nagłych i nieprzewidzianych zjawisk, ale konsekwencją zaniedbań wieloletnich, zaś zmiany ustrojowe w Polsce, wbrew początkowym oczekiwaniom, tej tendencji w sposób trwały

i widoczny nie odwrócić. Długie terminy rozpoznawania spraw, brak bazy materialnej i wyposażenia sądów, płace sędziów zniechęcające najlepszych kandydatów do podejmowania lub kontynuowania pracy na stanowiskach sędziowskich tworzą społecznie niebezpieczny obraz atrofii jednego z filarów państwa prawnego. Podważa to rolę sądów i rolę prawa w ogóle, jako regulatora stosunków społecznych i skutecznego instrumentu rozstrzygania konfliktów, zachęcając w skrajnych przypadkach do sięgania po metody bezprawne lub paraprprawne. Zagroza to jednej z podstawowych wartości cywilizowanego społeczeństwa, jaką jest poczucie bezpieczeństwa obywateli i ich przekonanie o nadrzędności prawa. Krajowy Zjazd Adwokatury wyraża przekonanie, że zasadnicza poprawa kondycji sądownictwa, wymagająca niewątpliwie znacznych środków materialnych, jest konieczna i możliwa już obecnie, i stać się powinna jednym z najważniejszych celów Państwa bez względu na orientację polityczną rządzących. Powyższe uwagi odnoszą się w pełni także do sytuacji istniejącej w prokuraturze.

2. Jednym z istotnych elementów należytego funkcjonowania sądownictwa jest jego **dostępność**. Obecny system opłat i kosztów sądowych stwarza bariery finansowe dla wielu osób trudne do pokonania. Narusza to powszechne prawo obywateli do wymiaru sprawiedliwości, którego zrealizowanie stanowi jednocześnie istotny element dostosowania polskiego systemu prawnego do standardów europejskich.

6.

Adwokatura polska jest częścią adwokatury europejskiej i światowej. Z tej prostej konstatacji wynikają jednak określone, ciężące na samorządzie adwokackim prawa i obowiązki.

Krajowy Zjazd Adwokatury rozumie i docenia rolę kontaktów z adwokatami innych krajów i uważa za niezbędne ich rozszerzenie i pogłębienie. Krajowy Zjazd Adwokatury zobowiązuje NRA do wspierania wszelkich form kontaktów zagranicznych nawiązywanych i rozwijanych przez poszczególne Okręgowe Rady Adwokackie.

7.

1. Krajowy Zjazd Adwokatury podziela w pełni krytyczne stanowisko NRA w stosunku do uchw. 7 SN z 16 czerwca 1996 r. i KZP 5/94, OSNKW 1994, 7-8, p. 41, w sprawie tajemnicy zawodowej adwokatów. Krajowy Zjazd Adwokatury zobowiązuje NRA do podjęcia wszelkich wysiłków, aby niezbędna w tej sytuacji interwencja legislacyjna umożliwiająca stosowanie art. 6 Prawa o adwokaturze w pełnym zakresie i zgodnie z jego treścią i celem doszła do skutku.

2. Krajowy Zjazd Adwokatury odnosi się krytycznie do wprowadzonej ustawą z 6 lipca 1995 r. o zmianie ustawy (Dz.U. Nr 89, poz. 444) instytucji świadka utajnionego. Przesłanki tego stanowiska są takie same jak te, które dawały podstawę dla negatywnej oceny instytucji „świadka koronnego” i „zakupu kontrolowanego” zawartej w uchwale poprzedniego Zjazdu.

Krajowy Zjazd Adwokatury uważa za konieczne podjęcie działań zwiększających bezpieczeństwo obywateli oraz skuteczność zwalczania przestępczości. Celowi temu winno służyć wzmocnienie pozycji sądów, prokuratury i policji. Jednocześnie Krajowy Zjazd Adwokatury wyraża pogląd, iż celowi temu nie służy wprowadzenie przepisów ograniczających konstytucyjne prawo do obrony. Ustawa z dnia 6 lipca 1995 roku o zmianie k.p.k. (Dz.U. Nr 89, poz. 444), zwana ustawą o „świadku utajnionym” narusza podstawowe zasady polskiego procesu karnego, a między innymi zasadę równości stron i zasadę bezpośredniości. Stosowanie jej przepisów pozbawia w znacznym stopniu obronę możliwości sprawdzenia wiarygodności zeznań świadka. Wymaga podkreślenia, iż ustawa nie ograniczyła stosowania jej przepisów jedynie w sprawach o określone, szczególnie groźne przestępstwa, co stwarza niebezpieczeństwo zbyt szerokiego jej wykorzystywania. Może to doprowadzić do wypaczeń w wymiarze sprawiedliwości i skazywania niewinnych ludzi. Krajowy Zjazd Adwokatury zwraca się do Sejmu i Senatu o uchylenie bądź nowelizację tej ustawy.

3. Krajowy Zjazd Adwokatury wypowiada się za całkowitym zniesieniem kary śmierci.

4. Krajowy Zjazd Adwokatury wyraża zaniepokojenie wprowadzeniem do projektu ustawy o doradcach podatkowych propozycji z jednej strony dyskryminującej adwokatów przez objęcie ich niestosownym wobec sędziów wymogiem składania szczególnego specjalistycznego egzaminu, a z drugiej strony uprawnieniem doradców podatkowych do zastępowania stron także w postępowaniu przed NSA bez względu na to, czy są adwokatami lub radcami prawnymi.

5. Krajowy Zjazd Adwokatury odnosi się krytycznie do ujawnionych propozycji niektórych rozwiązań w przygotowywanej tzw. ordynacji podatkowej; dotyczy to tych unormowań, które mogą naruszać dobra osobiste i wolności obywateli w sposób nie nadający się do zaakceptowania w praworządnym państwie.

8.

Krajowy Zjazd Adwokatury zaleca Naczelnej Radzie Adwokackiej rozważenie celowości dalszego istnienia centralnego funduszu inwestycyjno-remontowego Naczelnej Rady Adwokackiej.

9.

Krajowy Zjazd Adwokatury zobowiązuje Naczelną Radę Adwokacką do zmian organizacyjnych i usprawnienia funkcjonowania Biura Naczelnej Rady Adwokackiej.

10.

Krajowy Zjazd Adwokatury wyraża zrozumienie dla trudnej sytuacji adwokatów emerytów i rencistów, wykonujących zawód i obciążonych obowiązkiem płacenia wysokiej składki na ZUS mimo nabycia uprawnień rentowych lub emerytalnych. Krajowy Zjazd Adwokatury zaleca Naczelnej Radzie Adwokackiej podjęcie starań o zmianę praktyki istniejącej w tym zakresie. Krajowy Zjazd Adwokatury ze zdziwieniem i niepokojem przyjmuje do wiadomości fakt, że korzystne dla uprawnionych stanowisko Sądu Najwyższego nie jest akceptowane w praktyce Ministerstwa Pracy, Płac i Spraw Socjalnych oraz podległych mu instytucji. Krajowy Zjazd Adwokatury wyraża nadzieję, iż ten stan rzeczy ulegnie zmianie.

11.

Krajowy Zjazd Adwokatury dostrzega i docenia potrzebę wprowadzenia powszechnego korporacyjnego ubezpieczenia adwokatów od odpowiedzialności cywilnej popierając w tym zakresie stanowisko Naczelnej Rady Adwokackiej w celu zrealizowania tej koncepcji do:

- podjęcia negocjacji z różnymi towarzystwami ubezpieczeniowymi w celu uzyskania najdogodniejszych warunków ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej, w szczególności przy wykorzystaniu zasady ubezpieczeń wzajemnych, i doprowadzenia do zawarcia stosownej umowy lub umów, a nadto do:
- wprowadzenia do *Zbioru zasad etyki* normy, która zobowiązuje adwokata do ubezpieczenia się od odpowiedzialności cywilnej w wysokości stosownej do prowadzonej działalności.

12.

Krajowy Zjazd Adwokatury postuluje dokonanie nowelizacji także innych od dotychczas wspomnianych aktów prawnych dotyczących różnych dziedzin życia społecznego i gospodarczego. Szczegółowe propozycje nowelizacyjne przedstawione zostały w uchwale Komisji Legislacyjnej powołanej przez Zjazd; opracowanie Komisji Legislacyjnej stanowi załącznik do uchwał Zjazdu, a zawarte w nim propozycje

aprobowane odrębną uchwałą Zjazdu wyrażają stanowisko adwokatury w odniesieniu do przedstawionych tam zagadnień.

■ Działalność publiczna adwokatów

▶ Adwokat Andrzej Marcinkowski z izby poznańskiej, były sekretarz stanu i zastępca Szefa Kancelarii Prezydenta, członek Kolegium Redakcyjnego „Palestry” został uhonorowany przez Lecha Wałęsę Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski.

▶ Adwokat dr Kazimierz Ostrowski z izby krakowskiej został odznaczony przez Prezydenta RP Lecha Wałęsę Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski nadanym za działalność konspiracyjną w Armii Krajowej oraz obronę członków NSZZ „Solidarność” w okresie stanu wojennego.

▶ Adwokat Stanisław Mikke, redaktor naczelny miesięcznika „Palestra”, członek ekip sondażowo-ekshumacyjnych w Katyniu i Miednoje w latach 1994 i 1995 został odznaczony Złotym Medalem Opiekuna Miejsc Pamięci Narodowej przyznany przez Radę Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa, wręczonym przez przewodniczącego Rady Stanisława „Orsza” Broniewskiego 15 grudnia 1995 r.

■ Garść refleksji Rzecznika Dyscyplinarnego NRA z dwu kadencji 1989–1995

Pracę Rzecznika Dyscyplinarnego NRA podjąłem z woli Kolegów wyborców na jesieni 1989 r.

Rozpocząła się wówczas w Polsce wielka transformacja ustrojowa.